

MUURBLOEMPJE AF**De herrijzenis van de Meervaart**

Meerpaal en Meervaart hebben met elkaar gemeen dat ze tot symbolen van het sociaal-democratische cultuurgoed zijn uitgegroeid. In de jaren zeventig stond dat voor begrippen als laagdrempelige kunstvoorziening en kunstspreiding. Cultuur naar de (volks)wijken en naar de plattelandsgemeenten opdat de bevolking van Hooogeveen of Dronten net zo goed kennis kon nemen van het toenmalige Publiektheater als de verwerende Amsterdammers.

De Meerpaal in Dronten, verzeen in 1967, geldt als het multifunctionele symbool bij uitstek, omdat de architectuur van Van Klaveren de voorwaarde schiep voor toneel en sport, amusement en ontmoetingen. Het idee van een moderne agora, met andere woorden. De magie van die gedachte is, zoals bekend, uitgewerkt, de maakbare samenleving ontstaat niet bij de gratie van zulke tegen-

het vierkante amfitheater, en het NOS Jazzfestival.

Daarna raakte het complex met zijn armoedige dakrand van grintbeton, lage plafonds en de sfeer van vroeg-oud bruin verwickeld in een overlevingsstrijd. De vraag luidde of de Meervaart een buurtgerichte voorziening moest worden, of een theater met uitstraling op de regio. Voor drieëntwintig miljoen gulden, bijeengebracht door het stadsdeel Osdorp, de eigen reserve en enkele sponsors, is de Meervaart op bovenlokaal peil gebracht. De deur waar twee jaar geleden de klaverjassers, congresgangers en theaterbezoekers gebroederlijk doorheen moesten, is gesloten. De Meervaart is verdeeld. Er is nu een heuse hoofdingang aan de kant van de Slotterplas voor toneel- en congresgebruik, terwijl bibliotheek en muziekschool aan de achterkant, het Osdorpplein, een eigen ingang hebben.

Door de herindeling is het accent van de

um in de westelijke tuinsteden. Een grote - rode - zaal met achthonderdvijftig zitplaatsen, waar een toneeltoeren met hypermoderne trekkenwand bij hoort, en een kleine - blauwe - zaal gaan er schuil onder het opgetilde dak. De buitenkant is expressiever dan de voorganger, door een zwart geschilderde stenen muur die onderbroken wordt door ronde roestvrij stalen erkers en schuine dakopbouw. Op het allerlaatste moment besloot Spanjers de kozijnen een kleur te geven, anders had het voor hem te veel op een computercentrum geleken.

Het amfitheater heeft de restauratie overleefd, is alleen lichter en hoger en bekleed met een vloer van kerowing, een taai elastische houtsoort die opleeft door het gebruik. As en wijnvlekken zijn hier juist gewenst. Verfijning en ruwheid gaan hand in hand in de Meervaart.

In de nuchtere omgeving, met het opgeknapte Osdorpplein als hart, detoneert de Meervaart niet: het theater had zelfs

strijdigheden als de rust van het lezen en de drukte van zaalvoetbal. Dit jaar wordt er een felle strijd gevoerd om het behoud van de Meerpaal. Als het aan de gemeenteraad ligt, valt het doek voor de 'zwarte doos' in het hart van Dronten; de wethouder daarentegen maakte vorige week bekend het gebouw nog een kans te geven, waarbij de rijksbouwmeester Wytze Patijn als toezichthouder optreedt.

De Meervaart in Amsterdam-Osdorp boogt op een minder sprekende architectuur, maar is geworteld in dezelfde traditie als de Meerpaal. Theater, bibliotheek en muziekschool onder één dak - op een zeker moment waren daar ook nog artotheek en balletstudio bij betrokken. Het gebouw, van de architect Paul van der Wal, dateert uit 1977 en dreef in de aanvangsjaren op actieve vrijwilligers die erin slaagden het lokale betekenis te geven - een bejaardensoos - en bovendien nationale bekendheid. Vooral door de uitzendingen van Sonja Barend uit

Meervaart verplaatst naar de Slotterplas, waar de blauwe zaal met een enorm venster op uitkijkt: het is het soort theater-etalages dat voorkomt in de schouburgarchitectuur van de jaren zestig (Nijmegen, Tilburg).

De foto's uit 1977 laten een eenvoudig, laag gebouw zien met een betonconstructie, en een Romney-loods-achtige dakopbouw. Er is daarna veel vertimmerd aan de Meervaart. De laatste verbouwing, van architect Kees Spanjers, heeft weinig overgelaten van het origineel. Alleen de kolommen en de dakspanten zijn gespaard, en in het trappenhuis zijn de betonnen wanden gebleven, als een vorm van eigentijdse archeologie. De centrale trap, die de foyer verbond met de boven gelegen galerijen, is op het allerlaatste moment door de val van een machine gesneuveld.

Van een tamelijk onaanzienlijk, want laagdrempelig, theater is de Meervaart opgeklimmen tot een substantieel podi-

wel wat manifester en feestelijker mogen zijn. Dat was ook de bedoeling van Spanjers, die de uitstekende elementen zoals de toneeltoeren felle kleuren had willen geven. De schoonheidscommissie oordeelde anders. Nu het theater opzettelijk georiënteerd is op de plas, is het extra jammer dat er geen foyer met terras op het water uitkijkt. Dat privilege is weggelegd voor kleine zaal en artiestenfoyer. De vernieuwde Meervaart heeft daarom iets ambivalents gekregen, niet meer aan het Osdorpplein en ook niet helemaal aan de Slotterplas. De basisfout ligt ergens verscholen in het Amsterdamse uitbreidingsplan: een Meervaart op de oever had een meerwaarde gehad. Hoe uitgekinder de plaats, hoe groter de levensduur van een gebouw.

JAAP HUISMAN

Premier Kok (buurtbewoner) opent de Meervaart officieel op 6 november. Intussen draait het theater al, inclusief de website www.meervaart.nl